

LAW SCIENCES

ДИТЯЧА ПРАЦЯ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІЙ СФЕРІ

Абдель Фатах Анна¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-164-0-10>

Дискусійним та доволі складним є питання використання праці осіб які не досягли 18 років. Підставою цього є тонка межа між працею, як частиною пізнавального або навчального процесу, та працею, яка на міжнародному та національному рівнях визнана такою, що може завдати фізичну та/або психічну шкоду, а отже повинна бути заборонена.

Багато чинників впливають на форми та зміст використання праці дітей: економічних, соціальних, географічних, політичних, культурних, тощо. Не дивлячись на зусилля світової спільноти ліквідувати дитячу працю як явище, число дітей, праця яких використовується у різних сферах господарства невинно зростає. Згідно нового звіту Міжнародної організації праці та ЮНІСЕФ, кількість дітей залучених до праці збільшилося до 160 мільйонів, тільки за чотири останні роки на 8,4 мільйона дітей. Негативний вплив на це явище має пандемія COVID-19 [1].

На сільськогосподарській сектор припадає аж 70 відсотків дитячої праці, на послуги – 20 відсотків і на промисловість – 10 відсотків. Рівень дитячої праці в сільській місцевості майже в три рази є більшим ніж у міських районах. Дитяча праця в сільському господарстві зазвичай використовується у тваринництві, рибальстві, лісовому господарстві, тощо [1].

Більшість сільськогосподарських робіт дітей є неоплачуваною та виконується в межах сімейного (фермерського) господарства. Тому актуальним є для більшості країн світу є не тільки боротьба зі застосуванням дитячої праці у глобальних ланцюгах поставок, а і за ліквідацію дитячої праці у внутрішніх і місцевих ланцюгах постачання продовольства, де переважна більшість дитячої праці знаходиться в сільському господарстві.

Деякі з ключових факторів, що сприяють дитячій праці в сільській місцевості, це низькі доходи сім'ї, перебування у скруті, бідність, мало альтернативні засоби самозабезпечення, поганий доступ до освіти.

Використання дитячої праці сільському господарстві значною мірою обумовлено трудомісткістю завдань чи складнощами, пов'язаними з пошуком та оплатою праці дорослих працівників для їх виконання [2].

¹ Криворізький навчально-науковий інститут
Донецького державного університету внутрішніх справ, Україна

У зв'язку з тим, що дитяча праця в сільському господарстві частіш за все є непомітною, оскільки діти як правило працюють як неоплачувані сімейні працівники на фермах чи малих сільських підприємствах, то виявити порушення прав неповнолітніх доволі є складним. Адже роботодавці ретельно приховують факти використання дитячої праці або місцева влада закриває очі на грубе порушення законодавства. Віддаленість маленьких селищ є підставою не достатнім охопленням даних місцевостей інспекторами праці.

Проблема також полягає у тому, що для більшість батьків дітей, труд яких використовується у сільському господарстві, вважають це прийнятним та звичайним явищем. Батьки навіть не замислюються над небезпекою та негативними наслідками, використовуючи працю власних дітей на роботах, які не відповідають ні віковій особливості, ні рівню фізичного розвитку, заважають навчанню, та як наслідок отриманню обов'язкової освіти, несуть в собі небезпеку. Небезпечні роботи можуть призвести до смерті, тяжкої хвороби або травми, що може призвести до довічної інвалідності. Проблеми зі здоров'ям, пов'язані з роботою в ранньому віці, нерідко розвиваються або виявляються, тільки коли дитина стає дорослою.

Таким чином, праця дітей на сімейній фермі може бути так само небезпечною, як і робота на промислових підприємствах, адже діти виконують самі завдання, як і дорослі.

Діти, які працюють у сільському господарстві на відміну від інших секторів промисловості є значно молодшими, середній вік який складає 8-12 років. Використання праці дітей у такому віці є неприпустимим адже відповідно до Конвенції Міжнародної організації праці № 138 «Про мінімальний вік для прийому на роботу» мінімальний вік для прийому на будь-який вид роботи не повинен бути нижчим за вісімнадцять років, в окремих випадках вік з якого може бути застосована дитяча праця не повинен бути нижчим за вік закінчення обов'язкової шкільної освіти, або нижчим ніж 15 років [3]. Кодекс законів про працю України (ст. 188) також визначає вікові обмеження щодо прийняття на роботу, встановлюючи мінімальний вік 16 років але допускаючи виконання певних робіт у віці 14-15 років [4]. Таким чином, застосовуючи працю малолітніх дітей віком нижчим за міжнародні та національні стандарти є грубим порушенням прав неповнолітніх осіб.

Звичайно не будь-яке залучення дітей до сільського господарства потрібно розглядати в контексті дитячої праці, але коли діти виконують тяжку роботу без відпочинку та багато годин поспіль, працюють з хмікатами для обробки сільськогосподарських культур, працюють з небезпечними інструментами, все це є неприпустимим.

Деякі види діяльності можуть допомогти дітям придбати важливі для їх майбутнього сільськогосподарські та життєві навички, забезпечити передачу знань між поколіннями та сприяти покращенню джерел засобів для існування їхніх сімей [2].

Сільське господарство відноситься до найнебезпечніших секторів виходячи з кількості нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Наприклад, небезпечна робота на виробництві сільськогосподарських культур (наприклад, бавовни) відноситься до найгірших форм дитячої праці, оскільки під час виконання таких робіт діти піддаються впливу шкідливих хімічних речовин (пестицидів). Такі види робіт відповідно до Конвенції Міжнародної організації праці № 182 відносяться до найгірших форм дитячої праці [5].

Виходячи з вищевикладеного, дитяча праця у сільськогосподарській сфері є суттєвою проблемою, яка потребує комплексного підходу до її вирішення. Приховування застосування дитячої праці у цій сфері, не досконалість законодавства, не можливість інспекторів з питань праці виявити усі випадки порушення законодавства призводять до замкнутого кола, в середині якого знаходиться дитина. Все це зумовлює необхідність здійснення активних дій та різних заходів, що сприятимуть зменшенню попиту та пропозиції на дитячу працю, заходів що підвищать правосвідомість батьків, підвищать правову освіту дітей, заходів спрямованим на надання сім'ям фінансової підтримки, доступу до якісної освіти, тощо. Цей підхід можливий лише після включення аспектів запобігання дитячій праці в пріоритетну політику кожної держави.

Список використаних джерел:

1. Child Labour: Global estimates 2020, trends and the road forward – Executive Summary. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---ipecc/documents/publication/wcms_800278.pdf (дата звернення: 12.12.2021).

2. Рамочная программа ФАО по искоренению детского труда в сельском хозяйстве. Продовольственная и сельскохозяйственная организация Объединенных Наций Рим, 2021. URL: <https://www.fao.org/3/ca9502ru/ca9502ru.pdf> (дата звернення: 12.12.2021).

3. ILO Convention No. 138 at a glance. 30.05.2018. URL: https://www.ilo.org/ipecc/Informationresources/WCMS_IPEC_PUB_30215/lang--en/index.htm (дата звернення: 12.12.2021).

4. Кодекс законів про працю України: *Кодекс України* від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 12.12.2021).

5. ILO Convention No. 182 at a glance: An introduction to legally prohibiting hazardous work for children. 30.05.2018. URL: https://www.ilo.org/ipecc/Informationresources/WCMS_IPEC_PUB_30296/lang--en/index.htm (дата звернення: 12.12.2021).